

EDUSKUNNAN VASTAUS 243/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja rikoslain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi huumausainelain ja rikoslain muuttamisesta (HE 327/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 34/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

huumausainelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 1—3, 3 a, 3 b ja 5 §, 3 luvun otsikko, 34, 36, 42 ja 44 §, 47 §:n 1 momentin 2 kohta ja 48 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laissa 322/2011, 3 a, 3 b ja 5 § laissa 322/2011, 34 § laeissa 775/2009 ja 1568/2009 sekä 36 ja 42 § laissa 775/2009, sekä *lisätään* lakiin uusi 23 b ja 33 a § seuraavasti:

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on huumausaineiden laittoman Suomeen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen sekä muiden huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden aiheuttamien terveysriskien vähentäminen.

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden valvontaan. Lakia sovelletaan myös huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sen

lisäksi, mitä lähtöaineiden valvonnasta säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulko-kaupan lähtöaineasetuksessa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksessa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *huumausaineyleissopimuksilla*:

a) New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyä vuoden 1961 huumausaineyleissopimusta (SopS 43/1965) muutettuna Genevessä 25 päivänä maaliskuuta 1972 tehdyllä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen muuttamisesta koskevalla pöytäkirjalla (SopS 42/1975) (*vuoden 1961 huumausaineyleissopimus*);

b) Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971 tehtyä psykotrooppisia aineita koskevaa yleissopimusta (SopS 60/1976) (*psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus*); sekä

c) Wienissä 20 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehtyä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta (SopS 44/1994) (*huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus*);

2) *sisäkaupan lähtöaineasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004;

3) *ulkokaupan lähtöaineasetuksella* unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005;

4) *lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täytäntöönpanosäännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 1277/2005;

5) *huumausaineella*:

a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen listoihin I—IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

b) psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen listoihin I—IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

c) aineita, joiden valvontaan ottamisesta päätetään uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta tehdyn neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti;

d) kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja ja Psilosybe-sieniä; sekä

e) sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten c alakohdassa mainitun neuvoston päätöksen mukaisesti tai jotka ovat tällaisen ai-

neen paikkaisomeereja taikka jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita;

6) *huumausaineen lähtöaineella* sisäkaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa ja ulko-kaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuja luokiteltuja aineita;

7) *huumausaineen valmistuksella* tuotantoa lukuun ottamatta kaikkia menetelmiä, joilla huumausaineita voidaan aikaansaada, sekä puhdistamista ja huumausaineen muuntamista toiseksi huumausaineeksi; sekä

8) *huumausaineen tuotannolla* oopiumin, konkanlehtien, kannabiksen tai kannabishartsin erottamista kasveista, joista niitä saadaan.

Tarkemmat säännökset siitä, mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidetään 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuina huumausaineina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tässä laissa tarkoitetaan kuluttajamarkkinoilta kielletyllä psykoaktiivisella aineella sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka voivat olla terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa mainitun neuvoston päätöksen mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja ja jotka eivät ole lääkeaineita eivätkä huumausaineita. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitä aineita on pidettävä kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina.

3 a §

Huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden ominaisuuksien arviointi

Edellä 3 §:n 1 momentin 5 kohdan e alakohdassa ja 3 momentissa tarkoitettun aineen psykoaktiiviset ominaisuudet ja vaarallisuuden arvioi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä poliisin ja Tullin kanssa.

Jos Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus katsoo, että aineen psykoaktiiviset ominaisuudet ja vaarallisuus edellyttävät 5 §:n mukaisen kieltojen toteuttamista, keskus toimittaa ar-

vionsa sosiaali- ja terveysministeriölle ja liittää siihen toimenpide-ehdotuksensa, joka perustuu muun ohessa siihen, esiintyykö ainetta Suomessa tai voiko sitä todennäköisesti esiintyä Suomessa, ennen kuin aineen valvontaan ottamisesta voidaan päättää 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitetun neuvoston päätöksen mukaisesti.

3 b §

Huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden teollinen käyttö

Jos 3 §:n 1 momentin 5 kohdan e alakohdassa tai 3 momentissa tarkoitettulla aineella Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalituotetarkastuksen mukaan tai muutoin voidaan olettaa olevan teollista käyttöä tai jos kyseessä on lääkeaine, aineen tai lääkeaineen tiedossa oleville valmistajille tai niitä edustaville tahoille on varattava tilaisuus lausua arvioinnista ja toimenpide-ehdotuksesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää vähäisistä poikkeuksista huumausaineen käsittelykiellosta teollisessa käytössä, jos aineella on perusteltua käyttöä teollisessa elinkeinotoiminnassa.

5 §

Yleiskiellot

Huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti Suomen alueelle, vienti Suomen alueelta, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kielletty. Kiellosta voidaan poiketa lääkinnällisissä, tutkimuksellisissa ja valvonnallisissa sekä teollisen käytön tarkoituksissa siten kuin niistä erikseen tässä laissa tai muualla laissa säädetään.

Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen valmistus, tuonti Suomen alueelle, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen on kielletty. Kiellosta voidaan poiketa tutkimuksellisissa ja teollisen käytön tarkoituksissa siten kuin niistä erikseen tässä laissa tai muualla laissa säädetään.

3 luku

Luvanvaraisuudesta ja kielloista vapautetut aineet ja valmisteet

23 b §

Kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet

Yliopisto ja tieteellinen tutkimuslaitos saa tuoda maahan ja varastoida kuluttajamarkkinoilta kiellettyjä psykoaktiivisia aineita tutkimustoimintaansa varten, jos aineesta ja toiminnasta on tehty ennen maahantuontia ilmoitus Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen.

Elinkeinonharjoittaja saa tuoda maahan ja varastoida kuluttajamarkkinoilta kiellettyjä psykoaktiivisia aineita perustellusta syystä teollista toimintaansa varten, jos aineesta ja toiminnasta on tehty ennen maahantuontia ilmoitus Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen.

Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen on sallittu, jos sitä on perustellusta syystä muussa aineessa tai valmisteessa ja väärinkäytön vaaraa on aineen vähäisen määrän vuoksi tai sen vuoksi, että aine on vaikeasti käytettävässä tai erotettavassa muodossa, pidettävä vähäisenä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettun ilmoituksen tekemisestä.

4 luku

Toimijoiden velvollisuudet

33 a §

Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen maahantuontiin ja varastointiin liittyvät velvollisuudet

Sen, joka tuo maahan tai varastoi kuluttajamarkkinoilta kiellettyjä psykoaktiivisia aineita, on pidettävä kirjaa tuomistaan ja tutkimus- tai tuotantotoimintaansa käyttämistään aineista ja huolehdittava siitä, että asiakirjoissa on riittävät

tiedot, joiden perusteella voidaan tunnistaa aineen määrä sekä niiden myyjän ja ostajan nimi ja osoite. Asiakirjoja on säilytettävä vähintään kolme vuotta sen kalenterivuoden lopusta, jolloin maahantuonti tai varastointi on tapahtunut.

Sen, joka tuo maahan tai varastoi kuluttajamarkkinoilta kiellettyjä psykoaktiivisia aineita, on toimitettava Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen yhteenveto maahantuotujen ja varastoitujen aineiden määristä sekä keskeiset tiedot käytetyistä aineista ja tutkimus- tai tuotantotoiminnastaan. Tiedot on toimitettava kalenterivuositain viimeistään seuraavan vuoden helmikuun 15 päivänä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettusta kirjanpito- ja tietojen toimitusvelvollisuudesta.

34 §

Lupa- ja valvontaviranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämän lain mukaisena lupa-, ilmoitus- ja valvontaviranomaisena sekä sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa ja lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, jollei toisin säädetä.

Lisäksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tehtävänä on:

1) pitää yllä tietokantaa huumausaineista ja kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista;

2) vastata tämän lain mukaisista tiedonkeruutehtävistä siltä osin kuin ne eivät kuulu Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäviin 35 §:n mukaisesti.

Eläinlääkäreitä valvovat myös Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirastot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa säädetyistä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä.

36 §

Tarkastusoikeus

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen määräämällä, sen palveluksessa olevalla tarkastajalla on oikeus tarkastaa tiloja, joissa huumausainetta, huumausaineen lähtöainetta tai kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta tuotetaan, valmistetaan, varastoidaan, säilytetään tai muulla tavoin käsitellään. Tarkastusoikeus koskee myös Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen lupa- ja valvontatoiminnan piiriin kuuluvaa ennakkotarkastusta luvan myöntämisen edellytysten toteutukseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tarkastaja on päästettävä kaikkiin toimipaikan tiloihin. Tässä pykälässä tarkoitettua tarkastusta ei saa toteuttaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskusella on oikeus saada poliisilta sekä tull- ja rajavartiolaitosviranomaisilta virka-apua sille tämän lain nojalla kuuluvan tehtävän suorittamiseksi.

42 §

Poliisi sekä tull- ja rajavartiolaitosviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina

Toimivaltaisia viranomaisia ovat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen lisäksi myös poliisi huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan liittyvissä asioissa sekä tull- ja rajavartiolaitosviranomaiset huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan, maahantuontiin, maasta vientiin ja kauttakulkuun liittyvissä asioissa sekä mainitut viranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa, ulkokaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan 2 kohdassa, 13 ja 16 artiklassa ja 23 artiklan 2 kohdassa.

44 §

Hävittäminen

Pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on todistettavasti hävitettävä tai määrättävä hävitettäväksi takavarikoitu tai valtiolle menetetyksi tuomittu huumausaine ja kuluttajamarkkinoilta kielletty psykoaktiivinen aine. Huumausaineen hävittämisessä ja sen kirjaamisessa on noudatettava, mitä 28 ja 30 §:ssä säädetään. Hävitettävä aine tai osa siitä on kuitenkin säilytettävä niin kauan kuin sitä mahdollisesti tarvitaan todisteenä oikeudenkäynnissä.

Pidättämiseen oikeutettu virkamies saa todistettavasti hävittää tai määrätä hävitettäväksi huumausaineen laittomaan tuotantoon, viljelyyn, valmistukseen, hallussapitoon tai käyttöön tarkoitetun raaka-aineen, muun aineen, laitteen tai tarvikkeen, joka voidaan takavarikoida, jos on todennäköistä, että se tulisi tuomitsemaan valtiolle menetetyksi.

47 §

Huumausainelakirikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

2) laiminlyö tämän lain 6, 23 b, 29 tai 31 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden, 30 tai 33 a §:n mukaisen kirjanpitovelvollisuuden tai 32 §:n mukaisen seurantavelvollisuuden tai sisäkaupan lähtöaineasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tai 8 artiklassa taikka ulkokaupan lähtöaineasetuksen 9 artiklassa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

— — — — —
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *huumausainelakirikkomuksesta* sakkoon.
— — — — —

48 §

Huumausainerikokset ja kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkomukset

Huumausainerikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 50 luvussa. Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkomisesta säädetään rikoslain 44 luvun 5 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä 33 a §:ssä säädetään kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen maahan-tuontiin ja varastointiin liittyvistä velvollisuuksista, sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä hukuikuuta 2015.

Laki**rikoslain 44 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 16 §, sellaisena kuin se on laissa 400/2002, sekä lisätään 44 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

5 a §

Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkominen

Joka huumausainelain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta valmistaa, tuo maahan, varastoi, pitää myynnissä tai luovuttaa kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

16 §

Määritelmät

Dopingaineena pidetään tässä laissa:

- 1) synteettisiä anabolisia steroideja ja niiden johdannaisia;
- 2) testosteronia ja sen johdannaisia;
- 3) kasvuhormonia; ja
- 4) kemiallisia aineita, jotka lisäävät testosteronin, sen johdannaisten tai kasvuhormonin tuotantoa ihmiskehossa.

Tarkemmat säännökset siitä, mitä aineita pidetään 1 momentissa tarkoitettuina dopingaineina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivisena aineena pidetään tässä laissa huumausaineissa tarkoitettua kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2014